

Alometriikka – teoriaa ja käytäntöä

Maria Forsman (HULib)

STKS:n tutkijapalveluiden työryhmän seminaari “Tutkijapalvelut näkyviksi – tutkijapalvelut ja kirjaston rooli”

Tieteiden talo 4.11.2013

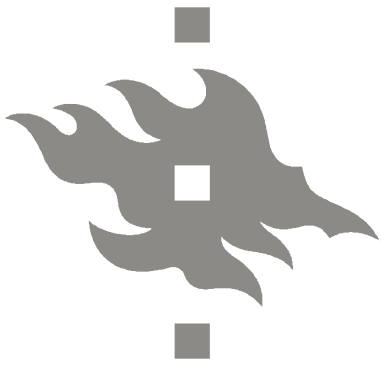
Mitä on altmetriikka?

- Altmetriikka, altmetrics, alternative (biblio)metrics
- Article level (biblio)metrics
- Taustalla vanhan tutkimuskulttuurin kritiikki: hidas vertaisarviointi, viittauskäytäntöjen erilaisuus eri tieteenaloilla, bibliometriikka mittaa mennyttä aikaa
- ”Web-natiivi” sukupolvi ja anarkismi tieteellisessä keskustelussa
- Arviointia yksittäisen julkaisun (=artikkelin, kirjan tms. - ei lehden) tasolla

Altmetriikka – web-natiivien tutkimuksen arviointia?

- Altmetrics manifesto (2010):
 - Peer-review has served scholarship well, but is beginning to show its age. It is slow, encourages conventionality, and fails to hold reviewers accountable.
 - Citation counting measures are useful, but not sufficient. Metrics like the h-index are even slower than peer-review: a work's first citation can take years. Citation measures are narrow; influential work may remain un-cited. These metrics are narrow; they neglect impact outside the academy, and also ignore the context and reasons for citation.
 - Journal Impact Factor, which measures journals' average citations per article, is often incorrectly used to assess the impact of individual articles. It's troubling that the exact details of the JIF are a trade secret, and that significant gaming is relatively easy.
 - Source: <http://altmetrics.org/manifesto/>

Mitä halutaan saada selville?

- Mitä tieteessä tapahtuu juuri NYT? Mistä keskustellaan? Mikä kiinnostaa?
- Tutkimuksen yhteiskunnallinen ja tieteellinen vaikuttavuus
- Tutkimus ja tieteellinen keskustelu tässä ja nyt eli sosiaalinen media: twitter, facebook, linkedin...
- Kirja-arvostelut, sanomalehdet, sähköinen media, blogit
- Terkko aloittanut altmetriikan jo lääketieteen alalla <http://www.terkko.helsinki.fi/terkkoimpactstory>

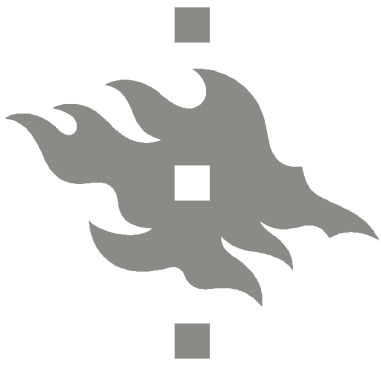
Miten humanistiset ja yhteiskuntatieteelliset alat?

- Humanistiset tieteet (Björn Hammarberg 2013)
- Altimetriikka ei ratkaise kaikkea. Samanlaisia ongelmia kuin muitakin arviointimenetelmiä käyttäen, mikä liittyy tutkimuksen tekemisen tapaan ja julkaisukulttuuriin näillä aloilla

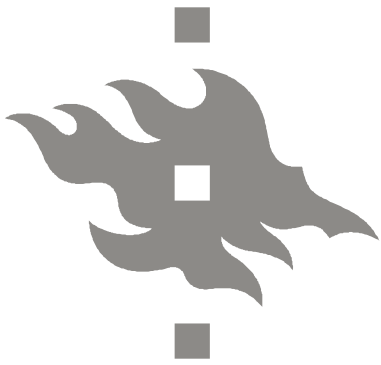
Mitä altmetriikka voisi olla?

- Ei vain tutkimuksen julkaisemista, vaan tutkimuksen tekemistä julkiseksi, laajemmin tunnetuksi
- Ihanteena ja tavoitteena tieteen avoimuus
- Artikkelitason vaikuttavuuden mittaamista
- Tieteellinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus
 - Linkit tutkimusdataan ja data-arkistoihin
 - Sosiaalinen media – Facebook, Twitter, LinkedIn
 - Kommentteja julkaisuihin, blogit
 - Kirja-arviot ja esittelyt
 - Alaviitteet julkaisuissa
 - Sanomalehdet, aikakauslehdet

Altmetriikka, tutkimuksen avoimuus ja näkyvyys

- Montako kertaa tutkimuksen tuotos (artikkeli, kirja jne.) saa viittauksia, twiittauksia, tykkäämisiä, jakoja, kirjanmerkkejä ja montako kertaa sitä katsotaan, ladataan, mainitaan jossain, suositellaan, ja kuinka monta kertaa sitä arvioidaan tai siitä keskustellaan?
- Näitä lukuja kerätään laajasta, avoimessa verkossa olevien palvelujen joukosta, joihin sisältyy esimerkiksi Open Access-lehtiä, viittaustietokantoja, tutkimustiedon näkyvyyspalveluja ja sosiaalista mediaa.
- Näkyvyyspalveluja ovat esim. ORCHID, ResearcherID, Google Scholar, AcademiaEdu, Mendeley. Ajatuksena on se, että tutkijat jakavat verkkoyhteisössä omia tutkimustuloksiaan ja julkaisujaan muille ja saavat samalla palautetta, herättävät ehkä keskusteluakin
- (Source: <http://aoasg.org.au/altmetrics-and-open-access-a-measure-of-public-interest/>)

Altmetriikka, tutkimuksen arviointi ja demokratia

- Altmetriikka antaa mahdollisuudet luoda “data-vetoisia tarinoita” tutkimuksen rahoittajille ja hallinnolle
- Tutkijat voivat nähdä, kuka puhuu heidän tutkimuksestaan, mitä he sanovat siitä, ja jopa kuinka he aikovat käyttää sitä hyväksi erilaisiin tieteellisiin, kaupallisiin, poliittisiin ja julkisiin tarkoituksiin. Näin tutkijat voivat myös löytää potentiaalisia yhteistyökumppaneita ja saada rakentavaa palautetta niiltä, jotka ovat kiinnostuneita ko. tutkimuksesta.
- Altmetriikka antaa mahdollisuuden demokraattiseen julkiseen tarkasteluun, jossa tutkimuksen tuloksia voivat analysoida ja arvioida kaikki ne opiskelijat, tutkijat, päättäjät, teollisuuden edustajat ja kansalaiset, jotka haluavat osallistua tähän keskusteluun.
 - (Source: <http://aoasg.org.au/altmetrics-and-open-access-a-measure-of-public-interest/>)

Kirjastojen uusi rooli ja altmetriikka

- Web-natiivi tutkijasukupolvi ajattelee ja työskentelee eri tavalla kuin paperiorientoitunut.
- Monet tutkijat eri tieteenaloilla ovat kyllästyneet pitkiin vertaisarviointiprosesseihin – taloustieteissä prosessi saattaa kestää jopa 6-7 vuotta.
- Ovatko tutkijat nykyisin aikaisempien sukupolvien tutkijoita anarkistisempia? Uskaltavat rikkoa sääntöjä?
- He ovat tottuneet kommentoimaan ja keskustelemaan myös tutkimustuloksista sosiaalisessa mediassa.
- He uskovat tieteen avoimuuteen: tutkimustulokset ja tutkimusdata on tarkoitettu julkaistaviksi kaikille.
- **Yliopistokirjastojen tulisi ymmärtää tämä ja etsiä uutta roolia ja uusia näkemyksiä tiedeyhteisössä!**